

Posudek školitele k bakalářské diplomové práci Pavla Jašky „Funkční aspekty ptačího zpěvu: hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) jako modelový organismus“

Předložená práce (celkem 60 stran, jednoduché řádkování!) se skládá ze dvou částí – literární rešerše a zpracování vlastního terénního výzkumu.

Má počáteční mírná skepse k Pavlově schopnosti pojmut tak široké téma, jakým je problematika ptačího zpěvu byla velmi záhy zahrnuta jeho agilitou, se kterou mě od počátku zaplavoval množstvím nových a nových spisů a informací na toto téma, které si sám obstarával a postupně nastudovával. Výsledkem našich společných debat o možnosti zúžení tématu rešerše bylo mé uvědomění si skutečnosti, že má-li se Jaška i v budoucnu zabývat studiem ptačí komunikace na slušné úrovni, měl by se dobře seznámit s problematikou celou, nikoli jen její částí. V tomto jsem tedy nakonec neustoupil a jsem rád, že svého tehdejšího rozhodnutí nemusím litovat. Výsledné review, které Pavel zpracoval, v podstatě obsahuje velkou část dosud nashromážděných poznatků o funkci ptačího zpěvu, jsou zde k dispozici práce klasické i zcela recentní, včetně většiny prací shrnujících různé jednotlivé aspekty - v úhrnu téměř 230 položek, což je, alespoň dle mého názoru, výkon úctyhodný.

V jednotlivých kapitolách zde popisuje většinu fenoménů, kterými se výzkum ptačího zpěvu zabýval či zabývá a podává tak poměrně ucelený přehled celé problematiky. Neskromně si troufám říci, že celá práce by mohla po jistých úpravách tvořit plnohodnotný doplněk k Veselovského učebnici obecné ornitologie.

Velmi hodnotným přínosem je i shrnutí objemů informací relevantních pro jednotlivé taxonomické skupiny – na jeho základě lze konstatovat mj. fakt, že většina dostupných informací o nejrůznějších aspektech ptačího zpěvu byla získána studiem poměrně malého množství modelových druhů z několika čeledí, což do jisté míry omezuje možnost generalizace, zároveň však toto zjištění skýtá ideální platformu pro směřování dalších výzkumů.

Druhá část práce shrnuje výsledky vlastního výzkumu mikroregionální variability a funkčních aspektů zpěvu hýla rudého ve Vltavském luhu na Šumavě. Cílem praktické části bylo, alespoň dle mých původních představ, především rutinní zvládnutí terénní i laboratorní metodiky bioakustického výzkumu. To se Jaškovi zcela jistě povedlo bez problémů.

Výběr cílového druhu byl proveden především v souvislosti s dlouhodobým studiem nejrůznějších aspektů hnízdní biologie naší nejpočetnější populace hýla rudého týmem dr. T. Albrechta, přičemž možnost kombinace jimi získaných všemožných dat o reprodukčních a fyzických parametrech místní populace hýlů a dat o komunikačních kvalitách sameců se zdála velmi slibná. V tomto směru, bohužel, nepřinesla práce kýžené výsledky a to pohříchu zdaleka ne Jaškovým přičiněním, neboť ten zvládnul velkou část své práce, zároveň však pomáhal sbírat i data do projektů pražského týmu.

Díky Pavlově flexibilitě a schopnosti rychle se v problematice orientovat se však přesto podařilo získat cenné poznatky. Za ty považuji především provedení srovnávacího mapování celkové diversity dialektů a prostorové distribuce populace, která byla shodou okolností obdobným způsobem zmapována před cca 10 lety. Výsledky přinesly cenné poznatky o změnách dialektů v dlouhodobějším časovém měřítku, přičemž poznatků tohoto typu je obecně jen minimální množství. Dalším přínosem práce je zjištění, že některé závěry obdobné práce Martense a Kesslera (2000) o pojetí variability zpěvu hýla rudého jsou přinejmenším sporné a měly by být přehodnoceny. Dotyční výzkumníci mj. vůbec neuvádějí možnost výskytu dvou odlišných typů zpěvu v repertoáru jediného samce. Této skutečnosti si Pavel nejen povšiml, ale dobře ji i zdokumentoval a navíc možnost rozdílné funkce obou typů zpěvu

podpořil provedením playbackového experimentu, který sám navrhl. Přes relativně omezený materiál jsou výsledky poměrně přesvědčivé a po doplnění celkového materiálu v minimálně jedné další sezóně i publikovatelné v odborném časopise.

Nakonec si přece jen neodpustím několik výtek, které by však neměly snížit kvalitu předložené práce. Zásadní mám v podstatě jen jednu a tou jsou jazykové a stylistické schopnosti defendenta. Vždy jsem byl kritikem jiných školitelů, kteří důsledně a z velké části přepisují nezdařile formulované a často i gramaticky nesprávné texty svých studentů. Přes velké sebezapření jsem se nakonec musel zařadit do jejich tábora. Nejen díky zkušenosti s touto prací začínám nabývat dojmu, že v dnešní době SMS-kových románů už gramatická a stylistická vybroušenost psaného projevu, na které si celkem zakládám, začíná být něčím naprosto zbytečným a že pojmy jako shoda podmětu s přísudkem se zřejmě už na základních či středních školách dávno neučí. Nezbývá mi tedy zřejmě, než doporučit defendentovi této práce, aby se naučil pracovat s relevantním software na odhalování a opravování alepoň zásadních pravopisných chyb – i když musím bohužel konstatovat, že i ten není zdaleka dokonalý: např. mě vždycky, když napíšu rodový název „*Nyctalus*“, automaticky opraví dotýčný termín na „Nightclubs“, což by jistě redaktory odborných žurnálů nepotěšilo. Konstatování oponenta práce o větším množství pravopisných chyb směrem k závěru práce zřejmě v souvislosti s autorovým silovým vyčerpáním tedy nesouvisí zdaleka s vyčerpáním jeho, ale především mým.

Přes výše zmíněnou výtku však, dle mého soudu, předložená práce výrazně přesahuje kritéria kladená na bakalářskou práci, plně ji doporučuji k obhajobě a kladnému ohodnocení.

V Českých Budějovicích dne 29. 1. 2008

Mgr. Radek K. Lučan

